WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

БОРБА РАДИКАЛА И САМОСТАЛНИХ ДЕМОКРАТА У БАНАТУ

Пуна два сата г. С. Прибићевић није могао да дође до речи у Црепаји

Туча између посланика г. г. Лазе Шуваковића и Душана Бошковића

Г. С. Прибићевић морао је да се задовољи конференцијом у затвореном локалу у Црепаји, а збор је одржао само у Орловату

Црепаја, 21. новембра. — Мирно банатско село Црепаја било је данас необично узбуркано. Био је заказан збор самосталних демократа. Али радикали, који су тамо бројно много јачи, решили су се да тај збор омету.

Још од раног јутра самостални демократи су подигли на пијаци своју трибину са натписом: »Живео народни вођа, Светозар Прибићевић!» и окитили је цвећем. На уласку у село подигнут је славолук са истим натписом и тамо је требао да буде свечан дочек.

Али радикали су били још активнији. На свакој кући, на сваком дрвету, била је по једна табла са «Живео Пашић», «Живео Шуваковић», »Живели радикали», «Доле демократи», »Ељен Дуда, а Мађарорсаг», »Доле Прибићевић», «Живео Пашић» и т. д.

ЖИВОПИСНЕ ПОВОРКЕ КОЛА

Око осам сати већ су сви мештани били на улици. Тада су почела да пристижу и колоне кола из суседних села. Ту су разјапили екразантно тукли демократе. Радикалних кола било, је тачно 612, а демократских око 100.

Поворке су биле необично лепе и живописне. По кривудавом путу, кроз прашину, видела се из далека једна дугачка змија, ишарана барјацима. Напред је ишло по неколико коњаника, за њима кола са музиком, па «штаб» колоне и онда бесконачан низ од 50 до 80 кола. Било је и веселих чланова експедиције, који су шпијунирали, певали и клицали. Интересантно је увек било погађање, када се појави која колона.

— Наши су, вичу самостални демократи.

— Па зар не видиш колико их има, то само могу бити радикали, тешки их њихов партијски противник.

Колона се ближи и нервоза све више расте, док се не претвори у радост или разочарење, када из првих кола узвикну:

— Живео Пашић! — или — Живео Прибићевић!

Већином се познавало по заставн. Радикали су носили српску, демократи државну.

ЧОВЕК ОД МЕТАР И ПО С БАРЈАКОМ ОД ПЕТ МЕТАРА

Око десет часова, у једним леним колима, појављује се српски барјак, висок око пет метара, а за његов доњи крај закачио се један човечуљак од метар и по висине.

— Какав ми је ово радикал, љути се један бивши четник.

А онај из кола, да га разувери, сав запрвенео, знојав, виче писканим гласом:

— Ашпут Пашић! Ашпут Пашић!

— О мај, чули се један лала, шта ћу ли га да се толико дере. Морали су га добро залити јутрос кад је пошао.

И сва та безбројна кола иду на друм који води од Панч за. Пролазе празна кола са четири белца, окићена цвећем.

— Доле Пребићевић, вежба се маса, која чешће зове вођу самосталних демократа Пребићевић него Прибићевић.

На улазу у село, испред славолука, постројили су се демократи. Иза славолука радикали. Борбеност се осећа у оба табора, али срећом манифестује се и остаје само у речима.

ДОЛАЗАК Г. С. ПРИБИЋЕВИЋА

Најзад се појављује г. Прибићевић, са пратњом у шест аутомобила.

— Живео! вичу демократи.

— Доле Дуда! Доле Прибићевић, вичу радикали, који су много кивнији на г. Д. Бошковића него на његовог вођу.

ПОСЛАНИК Г. БОШКОВИЋ, ОПКОЉЕН МАСОМ, ШАРЖИРА РЕВОЛВЕР

Г. Прибићевић је одржао поздравни говор, прешао је у четвороперг, и кренуо за село. Али одмах га је пресрела гомила, која му је препречила пут. Поново је дошло до демонстрација и на чело поворке ставно се г. Бошковић, који је сам управљао аутомобилом. У једном моменту, када је гомила опколила његов аутомобил, г. Бошковић се толико заборавно да је извукао револвер из џепа и шаржирао га. Затим је са аутомобилом пошао право у гомилу која је демонстрирала. Опет је дошло до још бурнијих инцидената. Појавила се жандармерија, и са великом муком направили су места за аутомобил, али је г. Бошковић поново скренуо права у гомилу. Ипак, интервенцијом трезвенијих елемената, ред је донекле успостављен и поворка је дошла до зборног места.

Ту је настала једна неописана гужва. Радикали су заузели сва места око трибине и пуна два сата демонстрирали су против демократа.

Г. Прибићевић је покушао да говори, али је његов глас био покривен звуком трију блех-музика које су са три стране свирале радикалку.

— Доле! Ја! У купус, репоњо! Доле! Живео Пашић! Ељен Дуда! Доле демократи! Живела народна радикална странка, викало се непрестано.

Нашла се и једна војничка труба. Свиран је «разлаз», али ни то није помогло. На трибину се попео г. Душан Бошковић.

— Доле! Ја! удесетостручили су се узвици.

Донесена је и једна слика која представља једног човека како вуче звоно, а на њој пише: «Успомена из 1916. године — Дуда». Те године, тврде, г. Бошковић се сакрио код једног сељанина као звонар.

Ни г. Бошковић није могао ни једну реч да проговори. За њим је пробао срећу г. **Воја Живановић**. Стао је на трибину и почео да говори, али се апсолутно није могло ништа чути. Ипак г. Живановић је био истрајан. Чи тав сат је остао на месту. Хладнокрвно је запалио цигарету и није се нервирао чак ни кад су заставници пуштали своје заставе да га ношене ветром, ударају по лицу. Нису га узнемирила ни јаја, која су са свих страна бацана.

За то време г. Бошковић се издвојио и покушао је да одржи говор, али и око њега су се окупили радикали и сваког секунда га прекидали.

Г. Прибићевић је за све то време, ванредно нервозан, стојао на трибини.

Г. ШУВАКОВИЋ ЗАХВАЉУЈЕ ПРИСТАЛИЦАМА ШТО СУ ОНЕМОГУЋИЛИ ЗБОР Г. ПРИБИЋЕВИЋУ

Најзад је било јасно да је немогуће одржати збор. Г. Бошковић је гестовима објаснио да се прелази у затворен локал.

И цела публика пошла је за њим, док је једна музика свирала погребни марш.

Када су се самостални демократи склонили, на пијци су остали сами радикали. Одсвира ла је химна, која је саслушана са шеширима у руци, па је народни посланик тог среза г. **Лазар Шуваковић**, одржао кратак говор, захваљујући својим бирачима што су показали г. Прибићевићу како мисли Доњи Банат, и да за њега нема места тамо. Затим се осврнуо на штетну коју Банаћани трпе због тога, што су демократи населили у Банату Личане.

После тога формирана је свечана поворка. На челу су ишле заставе и музика, а за њима г. Шуваковић ношен на леђима.

Тако је поворка прешла кроз главну улицу и вратила се до пијаце. Ту се г. Шуваковић још једном захвалио, и тиме су манифестације биле завршене.

ЗБОР Г. ПРИБИЋЕВИЋА У ЗАТВОРЕНОМ ЛОКАЛУ

За то време г. Прибићевић се са три до четири стотине својих присталица повукао у двориште једне кафане и тамо одржао свој збор.

Г. Прибићевић је казао да се радикали не деле по идејама и начелима, него по томе ко има власт, а ко нема. Радикали се око портфеља заваде и међу њима нема измирења, али немојте веровати да је једна радикална група боља од друге.

Кад је Никола Пашић пролазио кроз Босну, враћајући се из Париза 1917., у Сарајеву га је дочекао овај Шефир Арнаутовић, који и поред пробоја солунског фронта није веровао да ће Аустрија пропасти и тог Арнаутовића Пашић је дочекао раширених руку. Том приликом г. Пашић је у свом говору поздравио Србе трију вера. Тада, дакле, г. Никола Пашић није признавао ни католике у Босни као Хрвата, а данас је доживео да му Радић поручује са својих зборова у Босни да Босна није српска, али он ипак зато и после тога остаје са Радићем у савезу.

Морам искрено казати да се стидим, што има таквих шумадијских сељака, који могу да седе заједно са оним, који их је назвао господским цигаретама. Такви посланици нису достојни потомци оних шумадијских јунака, који су тукли аустријске армије и пробили солунски фронт Али, радикали допуштају да се пљује и на њих, само да се одрже на власти.

Радикали се деле у неколико група, али су главни они, који данас владају. Други су они, који нису министри и који би хтели да то буду. Те друге називају околином г. Пашића, а та околина каже за оне, који владају, да су дворски радикали. Г. Радић каже неки дан: «Никола Пашић не може бити председник владе»; он то не дозвољава. Али г. Радић не би тако могао говорити, јер он није јунак, који ставља ултиматум, него он то говора зато, што су га подговорили радикалски министри. Те радикали, који данас владају, не дају Николи Пашићу да се врати на власт. Радикална странка, то су данас жандарми, то је полиција, то су бележници и чиновници, и кад не би било њих, радикална странка би у народу пропала.

Ко је данас са радикалима, тај је за велике порезе; ко викне: «Живели радикали!» тај је викнуо: «Живела крађа у нашој држави!» «Живело насиље!», и тај хоће да на грбачу народну натовари још веће терете, тај неће да се Војводина изједначи са Србијом у свим правима и дужностима, тај хоће да Војводина и даље остане радикалска крава музара.

Ја, који познајем радикале врло добро, кажем вам, да интереси наше државе захтевају да се радикална странка сруши.

— Радикали су мене, каже г. Прибићевић, у току ове године и те како требали и те како звали, и то баш они међу њима, који су баш најпозванији, али ја налазим да ми не можемо са радикалима, ни са једном групом радикала, него напротив у целој земљи мора се удружити све оно, што је напопал по и напредно да се радикална странка обори.

У овим крајевима радикали су изгубили српски део народа и кад хоће да наручују банде, да растурају наше зборове, онда наручују Румуне и Немце и Мађаре, јер немају Срба довољно и толико непоштених да би хтели служити радикалним радикалима. Не верујте да су радикали учврстили своју странку и осигурали своју будућност.

Затим је г. Прибићевић говорио опширно о економској и привредној кризи.

После банкета, у 2 сата по подне г. Прибићевић напустио је Црепају, праћен великом поворком кола и аутомобила.

Туча између народних посланика г. г. Шуваковића и Бошковића

Пошто се опростио од својих присталица, г. Лазар Шуваковић је пошао на ручак код општинског бележника.

У исто време био је завршен и збор г. Прибићевића и са њега је изашао г. Душан Бошковић, са још два човека.

Г. г. Шуваковић и Бошковић срели су се пред кућом општинског бележника. Чим је приметио г. Шуваковића, г. Бошковић, још гневан због неуспеха збора, почео је да виче:

— Лопуже, битанге!

— Лопуже сте ви, одговорио му је г. **Шуваковић**.

— Ти си лопужа, битанго једна, викнуо је поново г. **Бошковић**.

— Ко је лопужа? Ја? запитао је претећи г. **Шуваковић**.

— Ти си лопужа, поновио је г. **Бошковић**.

Онда је г. Шуваковић полетео на г. Бошковића, у намери да му опали шамар, али је г. Бошковић дочекао свог колегу ногом и ударио га у бутину и одмах затим добацио свој капут једном орјунашу, који га је пратио, и пошао поново на г. Шуваковића. И овај се спремио за борбу, али је оштрији сукоб у последњем тренутку отклонио интервенцијом присутних.

То је уједно била и једина туча у току овог, иначе врло бурног дана.

Б. Трпковић

ЗБОР Г. С. ПРИБИЋЕВИЋА У ОРЛОВАТУ

Орловат, 21. новембра. — Данас по подне одржао је у Орловату збор г. Светозар Прибићевић.

У свом говору, који је био необично оштар, г. Прибићевић говорио је о догађајима у Црепаји, па је том приликом казао да је поворка, која га је пратила, а у којој се налазило преко 300 кола, морала силом кћити себи пут у Црепају јер су жандарми и наоружани Румуни хтели да им спрече пролаз. Цело држање подсекретара г. Шуваковића, који је пашићевац и који је под патронажем г. др. Милана Стојадиновића, опет пашићевца, доказује најбоље да је тај Пашићев део радикала најгори.

После г. Прибићевића говорили су још и г. г. Живановић, Бошковић и Григорије Божовић. **(Време)**

Збор радикалне омладине у Ваљеву

Ваљево, 21. новембра. — Данас је одржан збор радикалне омладине у сали **Петроград**, ради избора нове управе. После краће дискусије, у којој су учествовали г. г. Рада Павловић, адвокат, Жарко Тадић, адвокат и др. Атанацковић, прешло се на избор управе у којој су ушли: за председника г. Жарко Тадић, за потпредседника г. Д. Петровић, за секретара г. Миленко Стојковић и др. **(Време)**

Бомбе и муниција у запаљеном сену

Штип, 20. новембра. — Јуче је у селу Милину избио пожар на трлу Али Мемеда. Пожар се брзо преносио на пластове сена и сламе који су убрзо изгорели. Штета се цени на 75000 динара Сељаци искупљени око трла спречавајући да се пожар не пренесе на околна трла почели су одједном бежати на све стране јер је из ватре почела одјекивати страховита пуцњава бомби и пуцање муниције, која је била у слами прикривена. Куршуми и парчад бомби ранили су Милана Алијевића и Јелима Хусејновића. Узрок пожару је непознат. Полиција води истрагу. **(Време)**

ХАЈДУЧИЈА НА КОСОВУ

Хватање велике разбојничке дружине

Опљачкане чакшире издале су разбојнике

Приштина, 21. новембра. — Има већ десет дана како полиција среза грачаничког води истрагу над више лица, чија се имена за сада још држе у тајности, а за која се тврди да су организована у једну разбојничку банду извршила низ злочина на Косову. Колико је ова банда имала чланова, које је све злочине извршила и где, још није у потпуности утврђено, али се са меродавног места тврди да је полиција на добром трагу и да ће извршити још већи број хапшења.

НЕОЧЕКИВАНИ СУСРЕТ

Полиција је ушла у траг овој банди потпуно случајно. У интересу истраге полиција крије име првог разбојника који је ухваћен и који је одао и остале али се зна у главном како је то хапшење извршено. У једном селу, недалеко од Приштине нашли су се на вечери сасвим изненада један жандарм, разбојник и сељак кога је овај недавно опљачкао. Опљачкани је познао на разбојнику своје чакшире и одмах обавестио о томе жандарма, који тада успе да на необичан начин добије признање од разбојника. Жандарм је остао са њима на вечери и када га је добро напио, пођу заједно. Уз пут се жандарм жалио на мале приходе и причао како би радо причекао неке путнике опљачкао их, јер би се злочин сигурно приписао кажњеницима. Пијани разбојник тада позове жандарма у своје друштво, да му имена чланова своје банде и дела која су извршили.

Чим је сазнао што му је било потребно жандарм га је одвео у жандармериску станицу и пошто је сутра дан на основу његових исказа похватао још неколико чланова те банде, спровео их је све полицији у Приштину.

НАПАД НА ПРИШТИНСКОМ ДРУМУ

На саслушању у полицији похетшени су признали да су учествовали у разним разбојништвима, која су увек приписивана качацима, и одали су и остале своје другове.

По самом њиховом признању они су били ти који су извршили разбојништво на путу између железничке станице и Приштине у лето прошле године. Они су напали путнике који су се возили са станице у варош и отели им преко 100.000 динара. Само учитељу г. Јанићију Живићу опљачкали су 30.000 динара, које је он узео од Хипотекарне Банке на зајам ради зидања куће.

ДВА КРВАВА РАЗБОЈНИШТВА

Иста та банда извршила је у фебруару тек. године грозно разбојништво у Мирошу када су ножевима исакасапили једнога Арнаутина тражећи од њега златне лире. Том приликом опљачкали су новце и ствари од неких других сељака, и међу том пљачком биле су и оне чакшире, тако кобне по разбојнике, јер их је по њима полиција открила.

У августу ове године та је дружина напала на кућу г. Љубе Маговчевића инспектора Финансиске Контроле, и ранила и злопуке г-ђу Марију Мрушић, удову, сестру г. Маговчевића.

Полиција је до сад притворила два насељеника из Обилића, једног бившег кафеџију из Приштине и још шест лица међу којима има и Срба и Арнаута. *(Време)*

СВЕЧАНОСТИ НА УНИВЕРЗИТЕТУ

Промовисање нових лекара, који су студије завршили у Београду

Промовисани лекари са својим професорима

Чим је завршен програм славе **Обилића** у великој дворани старе зграде Београдског Универзитета, у којој је сада било још више угледних гостију, а међу којима и изасланик Министра Народног Здравља г. др. Никола Ристић, начелник министарства и потпредседник Државног Савета г. др. Тугомир Алауповић, ушао је декан медицинског факултета г. др. Рихард Буријан са професором г. др. Милошем Богдановићем, који је био одређен да изврши промовисању нових лекара. Од мах затим су ушли и они и поставили се у један ред према декану и промотору.

Г. др. Буријан, декан, отварајући свечаност промовисања, са неколико одабраних речи унео је важност тога момента. Потом је промотор г. др. Богдановић одржао младим лекарима један кратак говор. Рекао је:

»Већ четврти пут се састајемо у овој сјајној дворани да дамо видљив знак признања оним, који су успешно окончали свој задатак, да крунишемо њихов рад, проглашујући их за докторе целокупног лекарства.

»Сваког човека, па и лекара, поимамо по томе, како и уколико испуњава своју дужност. Потребно је да је у лекара у великој мери развијен осећај дужности. Лекару није довољно докази се само познавањем закона, већ дела његова треба да безмрају на чистој савести, на поштењу и беспрекорном карактеру. Савестан, морално образован лекар, који има социјалног осећања и хуманост стиче највеће поверење у сваној породици, па и у друштву.

Лекар, да одговори својој дужности, а и повереву болесника, потребно је да има у себи неких особина, без којих је узалудна свака добра воља: љубав према ближњему, топло срце и саучешће у његовим патњама, тачност у налоћењу, марљивост, опрезност, одлучност, добар расудјивањем, савесност, стрпљивост, моћ чувања тајне болесника, самопожртвовање без егоизма и грамжљивости. Ниједна професија за своје чланове не прописује толико дужности, као лекарска. Она је и пуна одговорности ако и не увек строго узевши према законима, али им више према својој савести.

»У име ректора Београдског Универзитета, а по овлашћењу савета медицинског факултета у Београду, данас, 21 новембра 1926. године проглашујем вас за докторе целокупног лекарства и то поименце Ђорђа Ковачевића, Крстивоја Атанасијевића, Божидара Милосављевића, г-ђу Драгињу Спасовић-Петровић, Александра Шишкина, Радивоја Шарића, г-ђицу Вецилку Поповић, Душана Николића, г-ђу Вукосаву Чабриновић, Стевана Васојевића, Мирослава Зотовића, Андрију Панићевића, Милована Адашевића и Марка Иванковића».

Млади лекари прилазили су г. Богдановићу, а он им је стискао руку и предавао дипломе. Те моменте публика је пропраћала аплаузом. Један од младих лекара захвалио се затим г. Богдановићу на саветима, декану на великом залагању и трузу његовом, као и осталих наставника.